

Kennisarena: Biobased kansen voor bollentelers en vaste plantenkwekers 13 mei 2014

Verslag workshops: (On)mogelijkheden met plantaardige reststromen uit de Bollenstreek

Bijna al het organische restmateriaal dat vrij komt tijdens de teelt van planten in de Bollenstreek wordt gecomposteerd of gebruikt als groenbemesting van het land. Hier zijn voor de teler kosten aan verbonden. Zijn er andere (hoogwaardige) toepassingen van deze reststroom en zo ja wat levert het de teler op en welke investeringen vraagt het. Van kostenpost naar opbrengst factor?

Door Jan van Aartrijk en Henk Gude.

De workshop is tweemaal gehouden en in totaal waren er 22 deelnemers.

Deelnemers	workshop 1:	workshop 2:
Bollenteelt/vaste planten	2	4
Adviesbureaus	4	1
Kennisinstellingen	2	1
Ondernemers anders	1	2
Overheidsinstellingen		1
Pers	1	2
Belangenorganisatie		1

Inleiding

Aan de hand van een presentatie wordt een toelichting gegeven op de (on)mogelijkheden.

De afvoer van de (organische) reststromen in de tuinbouw (glasgroente, sierteelt, vaste planten, bomen, bollen en bolbloemen) is ong. 235.000 ton (versgewicht). Hiervan is 35.000 ton afkomstig uit de bollen- en bolbloemeteelt. Deze reststromen bestaan vooral uit overtollig plantgoed, afgebroeide bollen, uitschot, gewasresten en stro.

Er volgen diverse mogelijkheden voor de reststromen aan de hand van de verwaardingscyclus.

1. Organische stof: bijvoorbeeld compostering of hakselen en inwerken. Vaak individuele toepassing per bedrijf.
2. Vergisten: eindproduct is energie, meestal in de vorm van biogas. Voor vergisting is veel materiaal nodig en dient daarom regionaal en professioneel opgepakt te worden. Het bedrijf de Meerlanden is hier al mee begonnen. Zij betreft reststromen uit de regio en produceert biogas dat weer gebruikt kan worden in de eigen vrachtwagens. Dit komt weer ten goede van de transportkosten van de reststromen.
3. Uit de reststromen van bollen en vaste planten kunnen relatief eenvoudig suikers en eiwitten gehaald worden. Ook bij deze mogelijkheid van de reststromen is samenwerking nodig. Om de kosten te delen en aan grote hoeveelheden reststromen te kunnen komen. Reststroom als voedingsstroom, diervoeding, visvoeding.
4. De reststromen kunnen ook benut worden door er hoogwaardige stoffen uit te halen zoals geur- en kleurstoffen, medicinale stoffen of gewasbeschermingsmiddelen.

Tijdens de toelichting zijn diverse opmerkingen geplaatst:

- Bij verzameling van reststromen voor compostering bestaat er kans op aanwezigheid van ziektekiemen en dergelijke. Hiervoor is een goede zorgvuldige organisatie nodig. Indien dit lukt is dit een verduurzaming van het proces.
- Bij het inzetten van de reststromen om er meerwaarde uit te halen dienen keuzes gemaakt te worden waar de reststromen voor ingezet worden. En zowel het individuele als het gezamenlijke belang zijn hierbij van invloed. De mogelijkheid die gebruikt wordt moet zo min mogelijk kosten en zo veel mogelijk opbrengen.

- Om de kwaliteit van de gronden voor bollenteelt te kunnen behouden worden de reststromen veelal gebruikt op eigen grond. Daardoor kunnen de reststromen niet voor andere mogelijkheden worden ingezet. Hierbij kan ook nagedacht worden om de reststromen in te zetten voor een hogere opbrengst, waarvan dan weer goedkopere bemesting voor de grond van kan worden aangeschaft.
- Bij het gebruik van reststromen bovenin de verwaardingscyclus blijven er weer reststromen over die wederom ingezet kunnen worden voor de volgende treden van de cyclus met als laatste compostering.
- Uit het afval van gekopte tulpen en andere bloemen kunnen kleurstoffen, anthocyanen gehaald worden. Dit is een grondstof die veel op kan leveren. Het zou zinvol zijn te onderzoeken.
- De reststromen die nu naar de Meerlanden worden getransporteerd, zouden vooraf onderzocht moeten worden op inhoudsstoffen die er nog uitgehaald kunnen worden. In verband met de kosten die hiermee gemoeid gaan en de hoeveelheden die nodig zijn zal dit regionaal opgepakt moeten worden.
- Bedrijfseconomische analyse voor de bedrijven en de regionale aanpak van het benutten van de reststromen geeft inzicht in hoe kostendekkend/winstgevend het gebruik van de reststromen kan zijn. Dit is van belang om ondernemers enthousiast te krijgen om deel te nemen aan initiatieven.
- Breng de reeds aanwezige kennis bij de reststromen om te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn. Ga aan de slag met inhoudsstoffen die bekend zijn, hiervoor afzetmarkt vinden. Als dit werkt kan er verdergaande onderzoeken gedaan worden naar de nog resterende inhoudsstoffen.
- Veel inhoudsstoffen voor cosmetica (natuurlijke producten) worden geleverd uit andere landen dan Nederland. Het gaat hier om actieve stoffen als antioxidanten, maar ook geur- en kleurstoffen. Hier zou een kans kunnen liggen.
- Bij het isoleren van een inhoudsstof uit de reststromen, kan deze beschermd worden door patent. Hierdoor is het dan niet meer mogelijk de stoffen synthetisch te produceren. Dit geldt ook voor nieuw gebruik van reeds bekende stoffen.
- Er is behoefte aan natuurlijke en milieuvriendelijke gewasbescherming en bemesting, vooral omdat binnen de bebouwde kom geen chemische middelen gebruikt mogen worden.